

**Pr. drd. Sergiu Boldirescu,
Chișinău, Republica Moldova**

NECESITATEA INSTRUIRII ȘI EDUCAȚIEI MORALE ÎN BAZA CONCEPTULUI CREȘTIN

*„Fă-te Lumină și vei dărui Lumină“
(Sfântul Serafim de Sarov)*

Abstract: *The moral feature is the backbone on which is based the profession of a teacher. Any subject that we teach, any action that we do in front of our pupils, with our pupils and for them, everything is directed towards education. Generally speaking education supposes the formation of a personality on the base of the moral principle, being understood as a system of knowledge, skills, attitudes and educational actions that have as a final goal turning the man towards everything that is good.*

Keywords: *education, moral feature, moral principle, teachers, pupils.*

Elementul moral este axa pe care se ține profesia de învățător. Orice obiect pe care îl predăm, orice acțiune pe care o întreprindem în fața elevilor, cu elevii și pentru elevi este orientată la educație. În linii mari educația presupune formarea personalității în baza principiilor morale, fiind înțeleasă drept un sistem de cunoștințe, aptitudini, atitudini și acțiuni educaționale, care are ca obiectiv final *convertirea omului la Bine*¹.

Morala fundamentează instruirea și educația cu principii și asigură formarea în conștiința noastră a concepției despre om și lume, pe care se bazează comportamentul omului pe parcursul întregii lui vieți².

---

1. N. Mladin, O. Bucevschi, C. Pavel, I. Zăgrean, *Teologia morală ortodoxă*, vol. I, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2003.

2. *Valorile moral-spirituale ale educației*, materialele simpozionului pedagogic internațional, Chișinău, 2015.

În cadrul creștinismului se insistă pe ideea că morala își are începutul în Dumnezeu. De la Dumnezeu omenirea, prin revelație (descoperire) a învățat legile morale³. Dumnezeu este Binele, de aceea o educație morală corectă înseamnă a-l aduce pe om la Dumnezeu, morala creștină fiind, în acest context, unul din modulele principale în opera de instruire și educație religioasă.

Morala creștină asigură în persoana umană lucrarea de autocunoaștere în lupta ei cu păcatul și autoorganizare în promovarea virtuților (valorilor înalte), care au ca obiectiv final mîntuirea sufletului, adică relegarea omului cu Dumnezeu, întoarcerea definitivă a omului către Dumnezeu⁴, transformarea lui din rob umil al păcatului, în fiu moștenitor al Împărăției lui Dumnezeu.

Din păcate, secularizarea omului modern și contemporan a avut ca rezultat crearea unor sisteme morale de alternativă la civilizația creștină, sisteme prin care s-au introdus în educație principii ce l-au depărtat pe om de Dumnezeu (este vorba de sistemele morale materialiste: pragmatismul, utilitarismul, hedonismul etc.).

Astfel începând cu epoca modernă și contemporană avem un fenomen care atestă separarea moralei de religie (de credințe), adică din educația morală dispar două elemente de bază:

1. Dumnezeu ca izvor de principii și virtuți morale (Sfântul Maxim Mărturisitorul)⁵.

2. Dumnezeu ca finalitate a existenței morale a omului.

Lumea contemporană își dorește păstrarea virtuților (valorilor morale), dar în afara Celui care le emană.

Aceasta înseamnă că sistemele morale laice, în cel mai bun caz admit doar elementul care reprezintă conținutul moralei: *virtuțile*, dar și acestea redenumite în *valori general – umane*.

Este ca și cum am dori să utilizăm un aparat electric fără a-l conecta la sursa de energie.

---

3. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, versiune diortosită supă Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009.

4. N. Mladin, O. Bucevschi, C. Pavel, I. Zăgrean, *op. cit.*

5. <http://www.crestinortodox.ro/credinta/dumnezeu-izvor-virtutilor-omul-autor-69862.html>

Ca rezultat, persistăm într-o criză morală, care în prezent atinge parametri endemici.

Trăsătura de bază a crizei este dată de valorile lipsite de adevăratul lor sens și putere morală: valorile morale există, dar în ele nu se mai crede, pe ele nu se mai mizează, nu se recunoaște puterea lor, pentru că morala este deconectată de la Dumnezeu, ca sursă de putere morală și finalitate strategică a valorilor. *Sensul valorilor ideale înalte îl percep doar cei care rămân în legătură cu Dumnezeu, ei fiind tot mai puțini.*

Omul de azi, despărțit de Dumnezeu, încearcă să inventeze alte valori (pseudo-valorile: banii, plăcerile, confortul, distracțiile etc.).

Dar în loc de fericire el se alege cu multiplele probleme, care îi surpră existența: suicidul, bolile, desfrânarea, orgoliul, mediocritatea, setea nepotolită de avere, agresivitatea, lipsa curajului etc.

Civilizația noastră clădită odinioară pe valori și principii creștine, astăzi își erodează propriul fundament.

Efortul moral sporit din educație, în zilele noastre, este un imperativ, care nu cere nici demonstrații și nici amânări.

Strategiile didactice pe care le implementăm contribuie la formarea unui climat deschis. Atât profesorul, cât și elevul pentru a ajunge la o colaborare adevărată, își dezvăluie în primul rând moralitatea⁶.

Nivelul de moralitate, în ultimă instanță, determină calitatea actului pedagogic în vederea realizării obiectivelor curriculare educaționale, care vizează formarea unor atitudini, opinii, motivații.

Care sistem moral va fi preferat în educația tinerei generații din Republica Moldova?

Depinde de cei ce se preocupă de educație...

În concepția pentru educație a Republicii Moldova se pune accent pe:

– **valori general umane**, în care se regăsesc diverse sisteme etice preponderent materialiste⁷;

– **valori ale neamului**, care includ elemente din cultura și tradiția românească și care în esența lor sunt creștine;

---

6. *Valorile moral-spirituale ale educației*, ed. cit.

7. V. Mândăcanu, *Etica pedagogică praxiologică*, Editura Pontos, Chișinău, 2010.

– **valori creștine**, care au la bază concepția creștină despre lume și se axează pe idealuri creștine orientate la formarea unei personalități capabile de mântuire (eliberare de orice rău)⁸.

De ce morală creștină?

Argumente:

1. Suntem clădiți pe fundament creștin.

2. În morală creștină s-au păstrat elementele de bază ale moralei:

– **izvorul dumnezeiesc** de emanație a puterii morale⁹;

– **virtuțile**, conținut de bază prin care se obține puterea morală;

– **finalitatea vieții morale**, mântuirea – revenirea omului la calitatea lui de moștenitor al Împărăției Cerești, care asigură motivația creștinului la o viață morală.

3. Morală creștină-ortodoxă este fortificată cu armele credinței, virtuțile sunt protejate prin practica religioasă.

4. În morală creștin-ortodoxă regăsim elementele de cultură și tradiție a neamului nostru.

Lumea civilizată contemporană, cu câteva decenii în urmă, a pus problema educației personalității în baza unui concept complex axiologic. La ora actuală se investesc sume enorme pentru orientarea axiologică a instruirii și educației în statele înaintate ale lumii, care culeg roadele tuturor manifestărilor sociale revoluate din anii '60 ai sec. XX, prin care în societățile contemporane s-au consolidat principiile materialiste.

Asanarea climatului moral în rândul tinerilor ar avea ca rezultat eliberarea parțială a unor energii sociale utile, care pe moment se irosesc în van pentru soluționarea problemelor etice ca: suicidul, desfrânarea, mediocritatea, lașitatea, orgoliul, lipsa demnității, lipsa dorinței de a munci, lipsa curajului civic, agresivitatea etc.

Dintotdeauna resursele cheltuite pentru prevenirea problemelor sunt mult mai mici decât cele pentru înlăturarea consecințelor negative ale viciilor sociale.

---

8. Curriculumul la religie clasele I-IX, aprobată la data de 8.09.2011, ordin nr. 761 al Ministerului Educației.

9. N. Mladin, O. Bucevschi, C. Pavel, I. Zăgrean, *op.cit.*, p. 77.

Societatea noastră postcomunistă hărțuită de fenomenul crizelor „non-stop”, într-un caleidoscop de concepții materialiste, de regulă străine genofondului nostru cultural, cu familia în destrămare, nu s-a mai preocupat în direct de educația axiologică de aproape două decenii. Ca rezultat, avem multitudinea de probleme etice, în special la nivel personal cu care se confruntă adolescentul nostru și incapacitatea lui de a le soluționa. Tinerii „se fierb în sucul lor”, depun eforturi enorme pentru soluționarea intuitivă a problemelor de constituire a personalității, rezultatele acestor eforturi într-un *mediu educațional profan din punct de vedere moral și religios, nefiind întotdeauna cele așteptate*¹⁰.

Experiența istorică demonstrează beneficiul enorm pentru persoană și societate pe care îl poate avea un sistem de instruire și educație axiologic, cum este cel bazat pe morala creștină. Trebuie însă de menționat că morala creștină este parte componentă a educației religioase creștine și nu poate fi privită în afara ei. Pe plan moral, există o mare diferență între tinerii care au primit educație religioasă și cei care nu au primit o astfel de educație.

Sub aspect universal – omul în formare are dreptul la o elementară instruire și educație religioasă, în care să se regăsească educația valorilor și principiilor morale, partea lui de moștenire de la strămoșii săi, pentru a preveni și soluționa diversele probleme cu care se confruntă persoana umană în procesul său de devenire. Pentru noi, această moștenire în esența sa este creștină, orientată la legile morale creștine și la virtuțile creștine, care pot asigura relegarea noastră de Dumnezeu.

O instruire și educație în plan moral religios creștin ar minimaliza riscul persoanei umane de a se împotmoli în probleme de ordin moral, ar spori puterea ei morală de a soluționa probleme personale și a se opune viciilor.

---

10. V. Mândăcanu, *Arta de a deveni și a fi pedagog*, Editura Pontos, Chișinău, 2016.

Concluzie

„Elementele moralei creștine, cu deplină conștiință utilizate și în cadrul unor cursuri umaniste: religia, istoria, limba română, educația civică, transformă activitatea didactică într-o veritabilă operă educațională, într-o adevărată **„Îndrumătoare a vieții”** și contribuie la realizarea obiectivului major al școlii: **„Pregătirea copilului pentru o viață bazată pe înalte principii morale”**.